ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.3.2023
COM(2023) 142 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων

Παραγωγή, επεξεργασία και διασυνοριακή μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων και λοιπών αποβλήτων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά την περίοδο 2016-2019

{SWD(2023) 56 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της Βασιλείας για τον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων επικίνδυνων αποβλήτων και της διάθεσής τους, της 22ας Μαρτίου 1989 (στο εξής: σύμβαση). Η σύμβαση χρησιμεύει στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τις δυσμενείς επιπτώσεις των επικίνδυνων αποβλήτων.

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (στο εξής: κανονισμός) μεταφέρει τη σύμβαση στο δίκαιο της ΕΕ[1]. Τον Νοέμβριο του 2021 η Επιτροπή πρότεινε την αντικατάσταση του εν λόγω κανονισμού με νέο κανονισμό[2]. Η εν λόγω πρόταση συζητείται επί του παρόντος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Κάθε ημερολογιακό έτος, όλα τα κράτη μέλη υποβάλλουν στη γραμματεία της σύμβασης έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της σύμβασης κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Αντίγραφο της εν λόγω έκθεσης (στο εξής: έκθεση δυνάμει της Σύμβασης της Βασιλείας) αποστέλλεται επίσης στην Επιτροπή, μαζί με πρόσθετες πληροφορίες όπως απαιτείται βάσει του παραρτήματος IX του κανονισμού (στο εξής: ερωτηματολόγιο της ΕΕ)[3].

Ανά τριετία, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση εφαρμογής βάσει των εκθέσεων δυνάμει της Σύμβασης της Βασιλείας και των ερωτηματολογίων της ΕΕ. Η παρούσα είναι η έκτη έκθεση εφαρμογής και καλύπτει την περίοδο 2016-2019· αυτή η έκθεση τετραετίας αποτελεί εξαίρεση από τη συνήθη υποβολή εκθέσεων ανά τριετία. Λεπτομέρειες των εκθέσεων των κρατών μελών διατίθενται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Η σύμβαση χρησιμοποιεί τους όρους «εισαγωγή» και «εξαγωγή» για τις μεταφορές προς ή από τα συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης. Σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, οι όροι αυτοί ισχύουν μόνο για μεταφορές προς ή από την ΕΕ. Στο παρόν έγγραφο, οι όροι χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τον κανονισμό.

Η παρούσα έκθεση εφαρμογής παρουσιάζει πληροφορίες σχετικά με τις μεταφορές κοινοποιημένων αποβλήτων, δηλαδή αποβλήτων που υπόκεινται στη διαδικασία προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού. Καλύπτει μεταφορές αποβλήτων που ταξινομούνται ως επικίνδυνα απόβλητα[4], λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα[5] και απόβλητα εκτός καταλόγου[6]. Δεν

[1] Regulation (EC) No 1013/2006 on Shipments of Waste (ΕΕ L 190 της 12.7.2006, σ. 1.

[2] https://ec.europa.eu/environment/publications/proposal-new-regulation-waste-shipments_en.

[3] Άρθρο 51 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006.

[4] Ο κανονισμός ορίζει τα επικίνδυνα απόβλητα με παραπομπή στην οδηγία 91/689/ΕΟΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα, η οποία με τη σειρά της αναφέρεται στον κατάλογο επικίνδυνων αποβλήτων που πρόκειται να καταρτιστεί· αυτός ο κατάλογος δημιουργήθηκε μέσω του ευρωπαϊκού καταλόγου αποβλήτων, στον οποίο τα επικίνδυνα απόβλητα σημειώνονται με αστερίσκο. Τα μη επικίνδυνα απόβλητα ορίζονται ως τα απόβλητα τα οποία δεν ταξινομούνται ως επικίνδυνα απόβλητα. Δεδομένου ότι ο κανονισμός συμμορφώνεται με τη σύμβαση, όλα τα απόβλητα που ταξινομούνται ως επικίνδυνα από τη σύμβαση ταξινομούνται ως επικίνδυνα από τον κανονισμό.

[5] Τα «λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα» αφορούν τα μη επικίνδυνα απόβλητα που παρατίθενται στο παράρτημα ΙΙ της σύμβασης. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα απόβλητα που συλλέγονται από κατοικίες

καλύπτει απόβλητα τα οποία ταξινομούνται ως απόβλητα που περιλαμβάνονται στον «πράσινο κατάλογο»[7], καθώς τα κράτη μέλη δεν έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν έκθεση για το εμπόριο τέτοιων αποβλήτων. Ως εκ τούτου, η έκθεση δεν παρέχει επισκόπηση της συνολικής ποσότητας των αποβλήτων που μεταφέρονται εντός της ΕΕ, εξάγονται από την ΕΕ και εισάγονται στην ΕΕ. Όλοι οι αριθμοί στην παρούσα έκθεση είναι κατά προσέγγιση και έχουν στρογγυλοποιηθεί.

2. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Είκοσι έξι κράτη μέλη συμπλήρωσαν εκθέσεις σχετικά με τη σύμβαση και για τα τέσσερα έτη της περιόδου αναφοράς 2016-2019 (σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 1 του κανονισμού). Ορισμένα κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις μετά τη λήξη της προθεσμίας. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το ποια κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις εκπρόθεσμα διατίθενται στο συνοδευτικό έγγραφο του παραρτήματος.

Είκοσι πέντε κράτη μέλη συμπλήρωσαν εκθέσεις σχετικά με τον κανονισμό και για τα τέσσερα έτη της περιόδου αναφοράς 2016-2019 (σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 2 του κανονισμού). Ορισμένα κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις μετά τη λήξη της προθεσμίας. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το ποια κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις εκπρόθεσμα διατίθενται στο συνοδευτικό έγγραφο του παραρτήματος.

Παρατηρήθηκαν αποκλίσεις στις ποσότητες αποβλήτων που αναφέρθηκαν ως μεταφερόμενα από και προς τα κράτη μέλη της ΕΕ, τόσο για τα επικίνδυνα απόβλητα όσο και για όλα το σύνολο των κοινοποιημένων αποβλήτων. Όσον αφορά το σύνολο των κοινοποιημένων αποβλήτων, το λιγότερο ακριβές έτος αναφοράς ήταν το 2018, όπου οι ποσότητες που μεταφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ήταν κατά 3,7 εκατ. τόνους υψηλότερες από τις ποσότητες που μεταφέρθηκαν προς τα κράτη μέλη. Όσον αφορά τα επικίνδυνα απόβλητα, το λιγότερο ακριβές έτος ήταν το 2016, όπου οι ποσότητες που μεταφέρθηκαν από τα κράτη μέλη ήταν κατά 1,1 εκατ. τόνους υψηλότερες από τις ποσότητες που μεταφέρθηκαν προς τα κράτη μέλη.

3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Τα πλέον πρόσφατα και σημαντικά στοιχεία σχετικά με την παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων στην ΕΕ διατίθενται σε δημοσιεύσεις και βάσεις δεδομένων τις οποίες τηρεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή[8]. Σύμφωνα με τα δεδομένα που ανέφεραν τα κράτη μέλη στις εκθέσεις τους δυνάμει του κανονισμού για τη μεταφορά αποβλήτων, η ΕΕ παρήγαγε 95 εκατ. τόνους επικίνδυνων αποβλήτων το 2016 και 102 εκατ. τόνους το 2018. Η κατά

(οικιακά απόβλητα) (Y46) και τα κατάλοιπα που προκύπτουν από την αποτέφρωση των οικιακών αποβλήτων (Y47). Οι εν λόγω κατηγορίες αποβλήτων υπόκεινται σε ελέγχους παρεμφερείς εκείνων που πραγματοποιούνται για τα επικίνδυνα απόβλητα δυνάμει της σύμβασης.

[6] Μολονότι δεν διατίθενται καθαυτά δεδομένα σχετικά με την παραγωγή αποβλήτων εκτός καταλόγου, τα τελευταία θα καταγράφονται είτε στην κατηγορία επικίνδυνων αποβλήτων είτε στην κατηγορία λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων.

[7] Τα «απόβλητα του πράσινου καταλόγου» αφορούν την πλειονότητα των μη επικίνδυνων αποβλήτων που μπορούν να μεταφέρονται για αξιοποίηση χωρίς προηγούμενη γραπτή κοινοποίηση ή συγκατάθεση από τις αρμόδιες αρχές.

[8] Βλ. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_wasgen/default/table?lang=en.

κεφαλήν παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων στην ΕΕ ήταν 197 κιλά το 2016 και 210 κιλά το 2018.

Το 2016 στην ΕΕ παρήχθησαν 2,2 δισ. τόνοι κοινοποιημένων αποβλήτων και η ίδια ποσότητα παρήχθη το 2018.

4. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Επικίνδυνα απόβλητα

Την περίοδο 2016-2019, η μέση ετήσια ποσότητα όλων των κοινοποιημένων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν από την ΕΕ27 ανήλθε σε 19,3 εκατ. τόνους, εκ των οποίων οι 6,9 εκατ. τόνοι (36 %) κατά μέσο όρο ήταν επικίνδυνα απόβλητα. Από το 2001 έως το 2019, η συνολική ποσότητα επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκε εντός και εκτός της ΕΕ διπλασιάστηκε.

Το 65 % των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν εκτός των κρατών μελών της ΕΕ κατά την περίοδο 2016-2019 υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με σκοπό την αξιοποίησή τους (δηλαδή ανακυκλώθηκαν ή υποβλήθηκαν σε επεξεργασία στο πλαίσιο άλλων εργασιών αξιοποίησης). Το ποσοστό για την περίοδο 2016-2019, ύψους 65 %, είναι χαμηλότερο από εκείνο της περιόδου αναφοράς 2013-2015, κατά την οποία ανήλθε στο 76 %. Δεδομένου ότι στο παρελθόν το ποσοστό των επικίνδυνων αποβλήτων που μετακινήθηκαν από τα κράτη μέλη και υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με σκοπό την αξιοποίησή τους ήταν αρκετά σταθερό μεταξύ των περιόδων αναφοράς 2010–2012 και 2013-2015, το χαμηλότερο ποσοστό της περιόδου 2016-2019 αντιπροσωπεύει μια αλλαγή στην τάση.

Εν τω μεταξύ, το ποσοστό των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν για σκοπούς διάθεσης παρέμεινε σχεδόν σταθερό: 21 % την περίοδο 2016-2019 σε σύγκριση με 22 % την περίοδο 2013-2015. Την ίδια περίοδο, σημειώθηκε αύξηση στο ποσοστό των αποβλήτων που αναφέρθηκαν ως μεταφερόμενα για «μεικτή» επεξεργασία (δηλαδή συνδυασμό διάθεσης και αξιοποίησης) (2 % έως 13 %).

Ο πίνακας 1 παρουσιάζει τις εργασίες διαχείρισης αποβλήτων για τις οποίες επικίνδυνα απόβλητα μεταφέρθηκαν εκτός των κρατών μελών.

Πίνακας 1. Επικίνδυνα απόβλητα που μεταφέρθηκαν εκτός των κρατών μελών ανά εργασία διαχείρισης αποβλήτων (1 000 τόνοι)

	2016	**2017**	**2018**	**2019**
Διάθεση	1 594	1 710	1 477	1 299
Αξιοποίηση	688	847	602	677
Ανακύκλωση	3 012	4 107	3 723	4 279
Μεικτή επεξεργασία	802	907	1 059	878
Δεν προσδιορίζεται	1	0	1	0

Όπως και στις προηγούμενες περιόδους αναφοράς, η Γαλλία και η Ιταλία ήταν τα δύο κράτη μέλη από τα οποία μεταφέρθηκαν οι μεγαλύτερες ποσότητες επικίνδυνων

αποβλήτων την περίοδο 2016-2019, με 6,8 εκατ. τόνους και 3,9 εκατ. τόνους, αντίστοιχα, καθ' όλη τη διάρκεια της τετραετούς περιόδου. Η Γερμανία ήταν το κράτος μέλος από το οποίο μεταφέρθηκε η τρίτη μεγαλύτερη ποσότητα, με 3,6 εκατ. τόνους.

Εξαγωγές από την ΕΕ

Την περίοδο αναφοράς 2016-2019, το 10 % των επικίνδυνων αποβλήτων εξήχθη από την ΕΕ. Τα εν λόγω απόβλητα εξήχθησαν αποκλειστικά σε χώρες του ΟΟΣΑ, καθώς απαγορεύεται η εξαγωγή τους σε χώρες που δεν ανήκουν στον ΟΟΣΑ.

Λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα

Table Ο πίνακας 2 παρουσιάζει τις μεταφορές λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων ανά τύπο αποβλήτων. Να σημειωθεί ότι τα απόβλητα Υ46 [δηλαδή απόβλητα που συλλέγονται από κατοικίες (οικιακά απόβλητα)] και τα απόβλητα Υ47 (κατάλοιπα που προκύπτουν από την αποτέφρωση των οικιακών αποβλήτων) αποτελούν υποσύνολα της κατηγορίας «λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα».

Πίνακας 2. Λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα που μεταφέρθηκαν εκτός των κρατών μελών την περίοδο 2016-2019 (1 000 τόνοι)

	2016	**2017**	**2018**	**2019**
Λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα	10 462	11 960	10 927	9 693
Υ46	*1 268*	*1 355*	*872*	*826*
Υ47	*639*	*546*	*646*	*739*

Από το 2001 έως το 2019, η συνολική ποσότητα λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν εντός της ΕΕ και εξήχθησαν από την ΕΕ αυξήθηκε κατά 463 %. Table Ο πίνακας 3 παρουσιάζει τις μεταφορές λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων ανά εργασία διαχείρισης αποβλήτων.

Πίνακας 3. Λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα που μεταφέρθηκαν εκτός των κρατών μελών ανά εργασία διαχείρισης αποβλήτων (1 000 τόνοι)

	2016	**2017**	**2018**	**2019**
Διάθεση	508	542	410	350
Αξιοποίηση	3 113	3 342	2 460	2 714
Ανακύκλωση	6 223	7 539	7 397	6 451
Μεικτή επεξεργασία	617	528	660	178
Δεν προσδιορίζεται	0	9	0	0

Απόβλητα εκτός καταλόγου

Η παρούσα ενότητα παρουσιάζει δεδομένα σχετικά με τις μεταφορές αποβλήτων εκτός καταλόγου. Αυτά τα απόβλητα περιλαμβάνονται είτε στα δεδομένα για τις μεταφορές επικίνδυνων αποβλήτων είτε στα δεδομένα για τις μεταφορές λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων, με βάση είτε την ταξινόμηση ανά κωδικό στον ευρωπαϊκό κατάλογο αποβλήτων (List of Waste – LoW) είτε άλλες αναφερόμενες πληροφορίες στα δεδομένα μεταφοράς, οι οποίες προσδιορίζουν τις μεταφορές ως επικίνδυνες ή μη επικίνδυνες. Την περίοδο 2016-2019, μεταφέρθηκαν κατά μέσο όρο 9,5 εκατ. τόνοι αποβλήτων εκτός καταλόγου. Τα περισσότερα από αυτά προορίζονταν για εργασίες αξιοποίησης.

5. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Όλα τα κράτη μέλη υπέβαλαν πληροφορίες σχετικά με τα απόβλητα που μεταφέρθηκαν εντός της επικράτειάς τους, σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 1 του κανονισμού, και για τα τέσσερα έτη της περιόδου αναφοράς 2016-2019. Είκοσι έξι κράτη μέλη ανέφεραν τέτοιες μεταφορές αποβλήτων κατά την περίοδο 2016-2019, ενώ μόνο η Μάλτα ανέφερε ότι δεν παρέλαβε καμία μεταφορά επικίνδυνων ή λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων.

Το 2001, από το σύνολο των κοινοποιημένων αποβλήτων, 7 εκατ. τόνοι μεταφέρθηκαν εντός των κρατών μελών της ΕΕ, ενώ την περίοδο 2016-2019 η μέση ποσότητα τέτοιων μεταφορών κοινοποιημένων αποβλήτων ανήλθε ετησίως στους 24 εκατ. τόνους. Πρόκειται για αύξηση κατά 231 % από το 2001 έως την περίοδο 2016-2019. Μολονότι η ποσότητα παρουσιάζει διακυμάνσεις από έτος σε έτος, ο μέσος όρος για την περίοδο 2013-2015 ήταν 22 εκατ. τόνοι, επομένως σημειώθηκε αύξηση 10 % σε σύγκριση με την τελευταία περίοδο αναφοράς. Επιπλέον, το 2016 (26,1 εκατ. τόνοι) και το 2017 (26,6 εκατ. τόνοι) είναι τα έτη με τα υψηλότερα επίπεδα μεταφορών εντός των κρατών μελών από το 2001. Αυτό αποτελεί συνέχεια μιας γενικής τάσης αύξησης των μεταφορών εισερχόμενων αποβλήτων με την πάροδο του χρόνου.

Όπως και στις προηγούμενες περιόδους αναφοράς, η Γερμανία ήταν το κράτος μέλος προς το οποίο προοριζόταν η μεγαλύτερη ποσότητα κοινοποιημένων αποβλήτων, με μεταφορά 24 εκατ. τόνων προς τη χώρα την περίοδο 2016-2019. Η Γαλλία ήταν δεύτερη κατά την τετραετή περίοδο, με μεταφορά 18 εκατ. τόνων προς τη χώρα, ενώ η Σουηδία ήταν τρίτη, με μεταφορά 12 εκατ. τόνων.

Σε συνέχεια της τάσης που παρατηρήθηκε κατά τις προηγούμενες περιόδους αναφοράς, σχεδόν όλα τα επικίνδυνα και λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα που μεταφέρθηκαν εντός των κρατών μελών της ΕΕ την περίοδο 2016-2019 προέρχονταν από την ΕΕ ή από χώρες της ΕΖΕΣ. Αυτές οι δύο πηγές προέλευσης αντιπροσώπευαν από κοινού το 99 % όλων αυτών των μεταφορών κοινοποιημένων αποβλήτων.

Επικίνδυνα απόβλητα

Την περίοδο 2016-2019, ο ετήσιος μέσος όρος των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν στα κράτη μέλη ανήλθε σε 10,2 εκατ. τόνους (43 % των «εισαγόμενων» κοινοποιημένων αποβλήτων). Τα κράτη μέλη και οι χώρες της ΕΖΕΣ κάλυπταν από κοινού το 98 % των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν εντός των κρατών μελών της ΕΕ την περίοδο 2016-2019, σημειώνοντας μια μικρή αύξηση σε σύγκριση με την περίοδο 2013-2015, κατά την οποία αντιστοιχούσαν στο 97 %.

Η ποσότητα των επικίνδυνων αποβλήτων που εισήχθησαν από τρίτες χώρες που δεν ανήκουν στον ΟΟΣΑ, ως ποσοστό επί του συνόλου των μεταφορών εισερχόμενων αποβλήτων, κυμαίνεται με την πάροδο των ετών μεταξύ 1 και 2 %.

Η ποσότητα των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν εντός της ΕΕ αυξήθηκε κατά 265 % από το 2001 έως το 2019, φθάνοντας σε ελαφρώς υψηλότερο επίπεδο από την ποσοστιαία αύξηση για το σύνολο των κοινοποιημένων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν εντός των κρατών μελών (214 %).

Κατά την περίοδο 2016-2019, τα κράτη μέλη μετέφεραν εκτός της ΕΕ 2,6 εκατ. τόνους επικίνδυνων αποβλήτων, ενώ, κατά την ίδια περίοδο, τρίτες χώρες μετέφεραν εντός της ΕΕ 11 εκατ. τόνους. Ως εκ τούτου, η ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί καθαρό εισαγωγέα επικίνδυνων αποβλήτων.

Η Γαλλία αποτέλεσε τον κύριο προορισμό για επικίνδυνα απόβλητα την περίοδο 2016-2019 (17 εκατ. τόνοι), ενώ στη δεύτερη θέση ήταν η Γερμανία (10 εκατ. τόνοι).

Την περίοδο 2016-2019 το 78 % των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν εντός κρατών μελών υποβλήθηκαν σε εργασία αξιοποίησης, και το 16 % σε εργασία διάθεσης, ενώ το 6 % ταξινομήθηκαν ως απόβλητα που υποβλήθηκαν σε «μεικτή» επεξεργασία. Το ποσοστό των αποβλήτων που αναφέρεται ότι προορίζονται για διάθεση σημείωσε ελαφρά μείωση από την περίοδο 2013-2015 (κατά 3 %), ενώ το ποσοστό των αποβλήτων που αναφέρεται ότι προορίζονται για αξιοποίηση σημείωσε ελαφρά αύξηση (κατά 1 %).

Την περίοδο 2016-2019, το 53 % του συνόλου των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν για διάθεση στην ΕΕ είχαν ως προορισμό τη Γερμανία. Πρόκειται για αύξηση σε σύγκριση με την περίοδο 2013-2015, κατά την οποία το 46 % όλων των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν για διάθεση είχαν ως προορισμό τη Γερμανία. Η αναλογικά υψηλή ποσότητα επικίνδυνων αποβλήτων που προορίζονταν για διάθεση στη Γερμανία οφείλεται πιθανώς στο ότι η χώρα διαθέτει αναλογικά μεγαλύτερο αριθμό εγκαταστάσεων διάθεσης επικίνδυνων αποβλήτων σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη.

Το 49 % των επικίνδυνων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν για αξιοποίηση είχαν ως προορισμό τη Γαλλία. Πρόκειται για μεγάλη αύξηση από την περίοδο 2013-2015, κατά την οποία η Γαλλία —παρόλο που εξακολουθούσε να αποτελεί τον προορισμό στον οποίο μεταφέρθηκε η μεγαλύτερη ποσότητα επικίνδυνων αποβλήτων προς αξιοποίηση— παρέλαβε το 32 % των αποβλήτων για τον σκοπό αυτόν.

Λοιπά κοινοποιημένα απόβλητα

Το 59 % όλων των κοινοποιημένων αποβλήτων που μεταφέρθηκαν σε κράτη μέλη αποτελούσε λοιπά κοινοποιηθέντα απόβλητα. Από το 2001 έως το 2019, η συνολική ποσότητα λοιπών κοινοποιημένων αποβλήτων που μεταφέρθηκε σε κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 189 %.

6. ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΕΠΙΒΟΛΗΣ

Παράνομες μεταφορές

Τα κράτη μέλη ανέφεραν ότι πραγματοποιήθηκαν 5 502 παράνομες μεταφορές αποβλήτων την περίοδο 2016-2019, με τον αριθμό των παράνομων μεταφορών που αναφέρθηκαν ετησίως να σημειώνει αύξηση σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς. Παρόλο που για την περίοδο 2013-2015 αναφέρθηκαν κατά μέσο όρο 933 παράνομες μεταφορές ετησίως, για την περίοδο 2016-2019 αναφέρθηκαν 1 376 παράνομες μεταφορές ετησίως.

Σημειώθηκε βελτίωση όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τον αριθμό των επιτόπιων ελέγχων/επιθεωρήσεων που πραγματοποιήθηκαν σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς. Για την περίοδο 2013-2015, μόνο έντεκα κράτη μέλη υπέβαλαν έκθεση με τον μορφότυπο που υποδεικνύει το ερωτηματολόγιο της ΕΕ, ενώ για την περίοδο 2016-2019, είκοσι επτά κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τον σωστό μορφότυπο.

Ο παράνομος χαρακτήρας των μεταφορών που αναφέρονται καλύπτει από πραγματικά διοικητικά λάθη έως σαφώς επιζήμιες για το περιβάλλον πρακτικές. Μεταξύ των διοικητικών ζητημάτων, τα κράτη μέλη αναφέρουν συνήθως μεταφορές χωρίς τα συνοδευτικά έγγραφα που απαιτούνται στο παράρτημα VII του κανονισμού. Ειδικότερα, η Δανία αναφέρει πολλές περιπτώσεις επιβολής προστίμων για ελλιπή έντυπα του παραρτήματος VII. Ένα άλλο θέμα που αναφέρθηκε είναι η απουσία δέουσας κοινοποίησης. Τόσο η Γαλλία όσο και η Γερμανία (δύο από τα κράτη μέλη με τις περισσότερες αναφορές παράνομων μεταφορών) αναφέρουν πολλές περιπτώσεις μεταφοράς χωρίς κοινοποίηση.

Όσον αφορά τις ποινικές υποθέσεις, αναφέρονται συχνά περιπτώσεις αποβλήτων ηλεκτρονικού και ηλεκτρικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) και οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους (ΟΤΚΖ). Για παράδειγμα, η πλειονότητα των αναφερόμενων παράνομων μεταφορών του Βελγίου είναι επικίνδυνα ΑΗΗΕ, ενώ η Τσεχική Δημοκρατία αναφέρει ΑΗΗΕ που έχουν εσφαλμένα προσδιοριστεί ως ηλεκτρονικός και ηλεκτρικός εξοπλισμός (ΗΗΕ) για επαναχρησιμοποίηση (μη απόβλητα). Η Τσεχική Δημοκρατία αναφέρει επίσης ΟΤΚΖ που μεταφέρονται ως μεταχειρισμένα αυτοκίνητα.

Την περίοδο 2016-2019, η Γερμανία ανέφερε τον μεγαλύτερο συνολικό αριθμό παράνομων μεταφορών, με συνολικά 1 850 περιπτώσεις, οι οποίες αποτελούν το 34 % του συνολικού αριθμού των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν στην ΕΕ από το 2016 έως το 2019. Ωστόσο, αυτός ο αριθμός περιλαμβάνει πολλές «παραβιάσεις ήσσονος σημασίας» και περίπου 480 περιπτώσεις επαναπατρισμού αποβλήτων[9]. Εάν εξαιρεθούν οι εν λόγω περιπτώσεις και παραβάσεις ήσσονος σημασίας, οι παράνομες μεταφορές της Γερμανίας για την περίοδο 2016-2019 μειώνονται σε 163 περιπτώσεις (4 % των συνολικών περιπτώσεων).

Το Βέλγιο είναι το κράτος μέλος με τον δεύτερο μεγαλύτερο αριθμό παράνομων μεταφορών, με 952 περιπτώσεις, οι οποίες αντιστοιχούν στο 25 % του συνολικού αριθμού των περιπτώσεων που αναφέρθηκαν στην ΕΕ από το 2016 έως το 2019. Η Γαλλία ανέφερε τον τρίτο μεγαλύτερο αριθμό με 625 περιπτώσεις (16 %).

Το Βέλγιο ανέφερε τον μεγαλύτερο αριθμό παράνομων μεταφορών για την περίοδο 2013-2015, ενώ οι Κάτω Χώρες ανέφεραν τον δεύτερο μεγαλύτερο αριθμό κατά την εν λόγω περίοδο αναφοράς. Δεδομένου ότι οι Κάτω Χώρες δεν υπέβαλαν έκθεση για το 2018 και

[9] Οι περιπτώσεις επαναπατρισμού αποβλήτων θεωρούνται ήσσονος σημασίας εφόσον δεν επιφέρουν σημαντική ποινή.

το 2019, δεν είναι δυνατόν να υπολογιστεί ο συνολικός αριθμός των παράνομων μεταφορών για την περίοδο αναφοράς 2016-2019. Ωστόσο, για το 2016 και το 2017 οι Κάτω Χώρες ανέφεραν υψηλούς αριθμούς, καθιστώντας τη χώρα το κράτος μέλος με τον τέταρτο υψηλότερο αριθμό που αναφέρεται για την περίοδο 2016-2017 (μετά τη Γερμανία, το Βέλγιο και τη Γαλλία).

Επιθεωρήσεις

Έως την υποβολή εκθέσεων του 2019, είκοσι κράτη μέλη (από τα είκοσι έξι κράτη μέλη που παρείχαν πληροφορίες) ανέφεραν τη διενέργεια επιθεωρήσεων με τον νέο μορφότυπο μέσω της αναφοράς επιθεωρήσεων που συνίστανται, πρώτον, σε φυσικούς ελέγχους εγκαταστάσεων, επιχειρήσεων, μεσιτών και εμπόρων που σχετίζονται με μεταφορές αποβλήτων, και δεύτερον, σε επιθεωρήσεις των μεταφορών αποβλήτων, οι οποίες περιλαμβάνουν φυσικούς ελέγχους. Τα περισσότερα από αυτά τα κράτη μέλη παρείχαν ένα βασικό επίπεδο πληροφοριών και αναφερόμενα αριθμητικά στοιχεία για τις δύο κατηγορίες επιθεωρήσεων, ενώ ορισμένα κράτη μέλη παρείχαν λεπτομερέστερες πληροφορίες.

Στις περιπτώσεις κρατών μελών που παρείχαν λεπτομερέστερες πληροφορίες περιλαμβάνονται:

- η Γερμανία, η οποία διαχώρισε τις επιθεωρήσεις των μεταφορών αποβλήτων σε επιθεωρήσεις που διενεργούνται σε ομοσπονδιακό επίπεδο και σε επίπεδο ομόσπονδου κράτους·
- το Βέλγιο, το οποίο παρείχε αριθμητικά στοιχεία για τις οδικές επιθεωρήσεις·
- η Φινλανδία, η οποία διαχώρισε τις επιθεωρήσεις ανάλογα με τις διάφορες εθνικές αρχές που τις ανέλαβαν·
- η Ελλάδα, η οποία ανέφερε τον αριθμό των διασταυρούμενων ελέγχων των δεδομένων· και
- η Πορτογαλία, η οποία ανέφερε ότι οι επιθεωρήσεις των μεταφορών αποβλήτων περιλαμβάνουν επιθεωρήσεις τόσο οχημάτων όσο και επιμέρους διοικητικών εγγράφων.

Η ασυνέπεια στην υποβολή εκθέσεων και το γεγονός ότι, ακόμη και όταν χρησιμοποιείται ο νέος μορφότυπος, δεν είναι σαφές ποιους τύπους επιθεωρήσεων περιλαμβάνουν τα κράτη μέλη στην αναφορά τους, συνεπάγεται ότι ο αριθμός των αναφερόμενων επιθεωρήσεων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και ότι δεν είναι δυνατό να συγκριθούν οι αριθμοί των επιθεωρήσεων μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, δεν υπάρχει ακόμη ενιαία ερμηνεία για το ποιες δραστηριότητες επιβολής πρέπει να προσμετρώνται ως «επιτόπιοι έλεγχοι[10]».

Μέτρα επιβολής

Δεκατρία κράτη μέλη παρείχαν λεπτομέρειες για τις ποινές που μπορούν να επιβληθούν στο πλαίσιο της εθνικής τους νομοθεσίας, μεταξύ άλλων τις χρηματικές ποινές (Βέλγιο,

[10] Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 660/2014, ο οποίος τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1013/2006, αντικατέστησε τον όρο «επιτόπιος έλεγχος» με τον όρο «επιθεώρηση» στον κανονισμό. Άρχισε να ισχύει τον Ιανουάριο του 2016.

Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ιρλανδία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία και Σλοβακία) και τις ποινές φυλάκισης (Βέλγιο, Γερμανία, Εσθονία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία και Μάλτα). Δεν φαίνεται να υπήρξαν σημαντικές αλλαγές από την προηγούμενη περίοδο αναφοράς όσον αφορά τις επιβληθείσες κυρώσεις.

Το υψηλότερο επίπεδο χρηματικής ποινής που αναφέρθηκε παραμένει το ίδιο με την περίοδο αναφοράς 2013-2015, δηλαδή το πρόστιμο ύψους 2 εκατ. EUR της Τσεχικής Δημοκρατίας, το οποίο μπορεί να ισχύει τόσο για φυσικά πρόσωπα όσο και για νομικές οντότητες. Η μεγαλύτερη αναφερθείσα ποινή φυλάκισης παραμένει επίσης η ίδια και είναι η ποινή 10ετούς φυλάκισης που επιβάλλει η Γερμανία για πρόκληση σοβαρής περιβαλλοντικής ζημίας. Όπως και κατά την περίοδο 2013-2015, η διετής φυλάκιση αποτελεί μια κοινή ποινή.

Τα δεδομένα δεν είναι αρκετά αξιόπιστα ώστε να συναχθούν συμπεράσματα σχετικά με το αν υψηλότερα πρόστιμα και πιο παρατεταμένες ποινές φυλάκισης λειτουργούν αποτρεπτικά για την παράνομη μεταφορά αποβλήτων. Εξακολουθεί επίσης να ισχύει ότι στο Βέλγιο, αφενός αναφέρεται ο υψηλότερος συνολικός αριθμός παράνομων μεταφορών, αφετέρου εφαρμόζεται το δεύτερο και το τρίτο υψηλότερο πρόστιμο (έως 500 000 EUR στη Φλάνδρα και έως 1 000 000 EUR στη Βαλονία) καθώς και η επιβολή ποινών φυλάκισης (πενταετής).

7. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η Επιτροπή δημοσίευσε αξιολόγηση του κανονισμού στις 30 Ιανουαρίου 2020[11]. Επιπλέον, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση νέου κανονισμού για τις μεταφορές αποβλήτων στις 17 Νοεμβρίου 2021. Η εν λόγω πρόταση εξετάζεται επί του παρόντος από τους συννομοθέτες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

[11] https://ec.europa.eu/environment/pdf/waste/shipments/SWD_2020_26_F1_SWD_EVALUATION_EN_V4_P1_1064541.pdf.